

פריפריה

PERIPHERY

מנחים ADVISORS

פרופ' אדר' צבי אפרת, אדר' מאירה קובלסקי, אדר' דניאל זרחי
Prof. Arch. Zvi Efrat, Arch. Meira Efrat-Kowalsky, Arch. Daniel Zarhy

מגורים ומבני ציבור בלוד

"סטודיו פריפריה" מבקש להתמודד באופן ישיר עם השאלות הרלוונטיות והנושאים המורכבים המאפיינים את המרחב הישראלי ואת החברה הישראלית של היום. באופן מיוחד, הסטודיו עוסק במצבם האדריכלי של ערי ויישובי הפריפריה בישראל ובבעיה הבערת של תכנון דיור בר השגה, ציבורי או פרטי.

על פי תפישתנו, האקדמיה היא מעבדה מתאימה למחקר יישומי ולפיתוח מודלים ותרחישים חדשים. היא אפקטיבית ויצירתית במיוחד כאשר היא מבקשת לחקור את המרחב המציאותי בזמן אמת, מתכתבת איתו, מבקרת אותו ומציעה סטרוקטורות תרבותיות אלטרנטיביות.

בכל שנה הסטודיו מתמקם ביישוב פריפריאלי אחר; לומד אותו בכל קני המידה האורבניים והאדריכליים ומתמקד בפיתוח תוכניות מפורטות למגורים ברי השגה ולמבני ציבור רלוונטיים. השנה, הסטודיו עבד במרכז העיר לוד – בסמסטר א' הוא עסק במגורים ברי השגה ובסמסטר ב' במבני ציבור.

הסטודנטים בחנו פרויקטים פרוטוטיפיים של מגורים בעולם, ניתחו אותם והעריכו את הרלוונטיות שלהם למרחב ולחברה הישראלים. במקביל, הם למדו את העיר לוד: ההיסטוריה שלה, מורכבותה האתנית והחברתית, רבדי הבנייה וההרס שלה, דפוסי התפתחותה הפורמאליים והאפורמאליים.

לאחר ניתוח מפורט של מתחמים מוגדרים בלב העיר – אשר כלל בחינת שימושי קרקע, תחבורה, תכנית, צפיפות, טיפולוגיות, סוגי דירות, מצב המבנים, תפקוד חללים ציבוריים, בנייה לא חוקית וכד' – הסטודנטים התבקשו להציע פרויקט מגורים באחד המתחמים ולחבר פרוגרמה כמותית וערכית המסבירה את הצעתם. בסוף סמסטר ראשון, הסטודנטים הציגו את הפרויקטים שלהם בקני מידה האורבניים (1:250, 1:500) והבנייניים (1:100, 1:50) באמצעות תוכניות, חתכים, מודלים והדמיות.

בסמסטר השני, עסקנו בתכנון מפורט של שלושה טיפוסים אפשריים של מבני ציבור: עירייה, ספרייה ובית ספר. סטודנטים משנה ד' עסקו בתכנון האורבניות של המבנה ואחר כך בפיתוחו הבנייני עד לקנה מידה של 1:50. סטודנטים משנה ה' ממשיכים את פרויקט הגמר שלהם, וממקמים את מבנה הציבור במתחם המגורים שתכננו בסמסטר הראשון.

יוני 2012

6 שירה תודג'מן
SHIRA TURGEMAN
מיכל גולשטיין
MICHAL GOLSTEIN

8 מיכל היטרון
MICHAL HITRON

10 מקסים יקרביץ'
MAXIM YAKEREVICH
אחמד ח'רוף
AHMAD KHAROUF

12 נתן טונקלרודט
NATHAN TUNKELROT
אורי אבן־חיים
ORI ABENHAIM

14 אנדריי טריאייב
ANDREY TERYAEV
גדי יסאייב
GADI ISAYEV

16 כפיר נקש
KFIR NAKASH
טלי אײל
TALI EYAL

18 הדס הן
HADAS HENN

20 סמדר שמואל
SMADAR SHMUEL

22 דניאל דאוכוודגד
DANIEL RAUCHWERGER

HOUSING AND PUBLIC BUILDINGS IN LOD

“Periphery Studio” aims to confront the relevant questions and complex issues characterizing the Israeli domain and contemporary Israeli society. Above all, the studio addresses the architectural state of the cities and settlements in the Israeli periphery, and the pressing problem of planning attainable public or private housing.

We believe that the academia is a fitting laboratory for applied research and development of new models and scenarios. It is particularly effective and creative when it examines the existing space in real time, addresses it, criticizes it and offers alternative cultural structures.

Every year, the studio settles in another peripheral town, studies it on all its urban and architectural scales and focuses on the development of detailed programs for attainable residence and relevant public buildings. This year, the studio operated in the center of the city of Lod — in the first semester it addressed attainable housing, and in the second semester, it tackled public buildings.

The students examined prototypical housing projects around the world, analyzed them and evaluated their relevance to Israeli space and society. At the same time they studied the city of Lod; its history, ethnic and social complexity, layers of construction and destruction, its formal and informal development patterns.

After a detailed analysis of defined compounds at the heart of the city — which encompassed examination of land usage, transportation, grounding coverage, population density, typologies, apartment types, structures conditions, the performance of public spaces, illegal construction etc. — the students were asked to propose a housing project in one of the compounds and compose a quantitative and qualitative program supporting their proposal. At the end of the first semester, the students presented their projects on the scales of the city (1:500, 1:250) and the buildings (1:50, 1:100) using programs, sections, models and visualizations.

In the second semester, we focused on the elaborate planning of three possible types of public structures: city hall, library and a school. The fourth year students tackled the urban properties of the structures and then its development as a building to the scale of 1:50. The fifth year students further developed their final project and placed the public building in the housing complex they planned in the first semester.

June 2012

חודים אודבנים URBAN VOIDS

אנו מזהות בלוד כרוניקה אורבנית ייחודית: במקביל לתהליכי התרחבות היקפיים, מתגברים תהליכי התרוקנות וניוון פנימיים, עד כדי הרס הרקמה האורבנית ואובדן מתמשך של מרחב ציבורי מתפקד. כתוצאה מדה-אורבניזציה מתמשכת זו, העיר זרועה בשטחים ריקים שמהווים עדות פיזית למציאות ההיסטורית, הפוליטית והחברתית הקונפליקטואלית של לוד.

לאור ניתוח זה, בחרנו באסטרטגיה תכנונית המקפידה את התרחבות העיר החוצה, מקבעת את ה"חורים האורבניים" באמצעות בינוי דפנותיהם, והופכת אותם לתשתית עירונית חדשה על מנת להניע תהליך של ציפוף וג'נטריפיקציה ולייצר מערכת מרחבים ציבוריים מוגדרים בעיר.

מבחינה פרוגרמטית, אנו מציעות מגורים בצפיפות גבוהה, במגוון גדלים ומחירים, המתקיימים לצד פונקציות ציבוריות. מבחינה טיפולוגית, פיתחנו הכלאה של בניינים טוריים ושל מבני שיכון, אשר משלבת את יתרונותיהם היחסיים, משכללת את יחידות המגורים ומרחיבה את אפשרויות המפגשים החברתיים, שאף מועצמות במפגש הפרוגרמות הציבוריות במרחב הפתוח העירוני.

הפעולה התכנונית שלנו ב"חורים" מייצרת אפקט כפול: כלפי הדופן החיצונית, היא מייצבת את שולי הדרכים ומבקשת לשקם את חיי הרחוב בעורקים החיוניים בעיר; כלפי פנים, היא מייצרת חללים ציבוריים, המתאפיינים באופי קהילתי (מעין חצרות פנימיות גדולות) כאשר בו בזמן הם פתוחים לעיר ומתפקדים כסטרוקטורה אורבנית-ציבורית חדשה.

שדה מגורים LIVING FIELD

בבסיס הפרויקט עומדות שתי הנחות יסוד:

הראשונה מתייחסת להתפתחות ההיסטורית של המגורים בעיר. לוד הולכת ונבנית מבפנים ומבחוץ; הבנייה הפורמאלית והבנייה הלא פורמאלית מתקיימות בעיר במקביל ואינן מתייחסות כלל אחת לשנייה, דבר המנציח ומקבע את הפערים והניתוק בין האוכלוסיות השונות בעיר.

השנייה מתייחסת לעובדה כי לוד גדושה בשטחים פתוחים אך במעט מאוד שטחים ציבוריים ראויים: על פי רוב שטח עירוני פתוח שאינו בבעלות פרטית הופך לשטח הפקר ולעזובה.

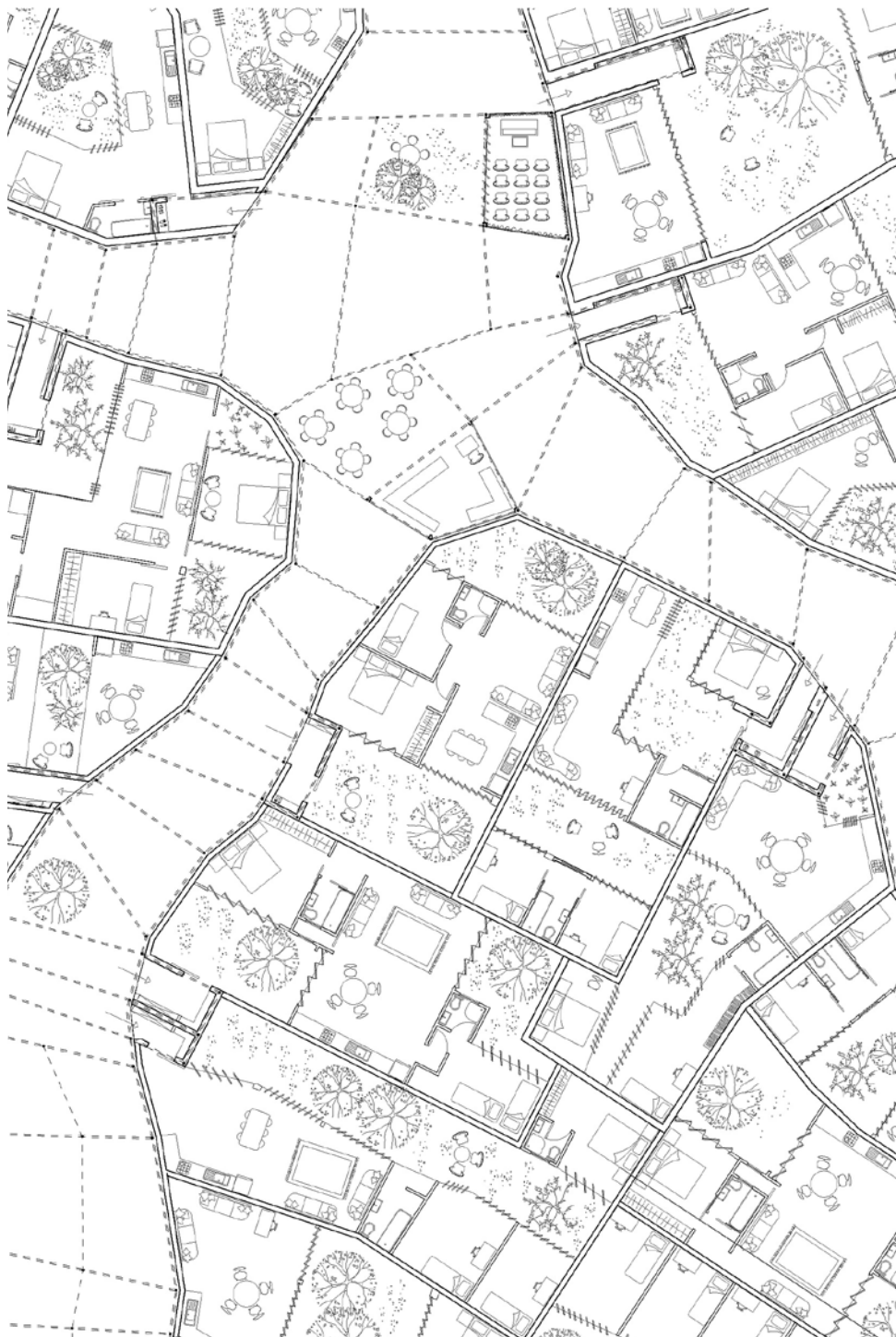
טענה:

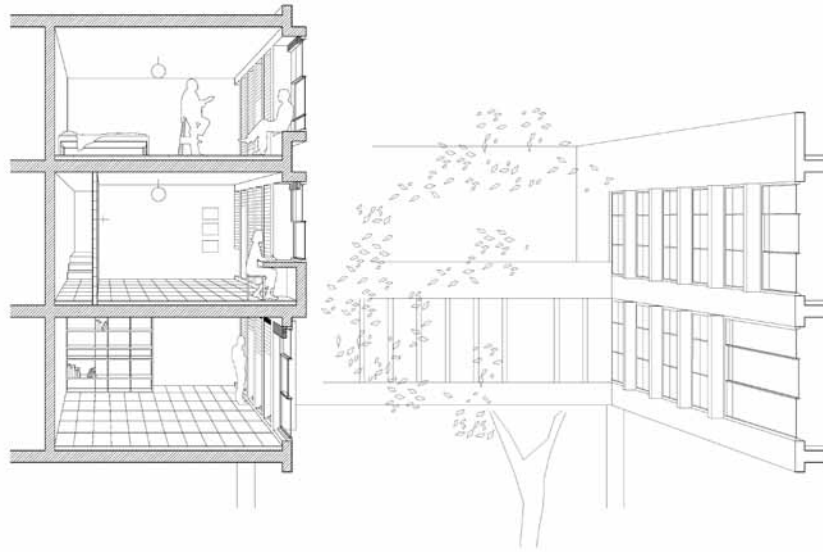
פעולת התכנון בלוד צריכה להיות תשתיתית, כלומר להציע מהלכי תכנון ובנייה שאינם מוגמרים, כי אם מתווים דרך, מארגנים מרחב ומאפשרים התפתחות ספונטנית. תשתית כזו יודעת לקבל על עצמה מגוון של תרבויות, צורות מגורים וחומרים. במהותה היא אינה שלמה ורואה את העיר כמרחב דינמי שמצטבר עם הזמן, נבנה ונחרב לסירוגין.

1:5.000 – הפרויקט מייצר תשתית להתמלאות והתרוקנות עירונית. השטחים הפתוחים מתמלאים ב-100% תכנית של מגורים צמודי קרקע וצמודי דופן שאינם מותאמים למערכת המגרשים והרחובות הקיימים, ומייצרים ציפוף אינטנסיבי ואפשרות של בנייה זולה ונגישה במרכז העיר.

1:500 – הבתים צמודים זה לזה ומנותקים אחד מהשני. המרחב הציבורי נובע מן הצורך לייצר שבילי גישה לבתים. אין יותר שטחים מתים ולא מוגדרים. אין מרחב ביניים המקשר בין הבית למרחב הציבורי. נוצר מצב קיצוני של פרטיות לצד מצב קיצוני של ציבוריות. הפונקציות הציבוריות פוזרות במרחב שבין הבתים, כך שהרחוב הופך למסדרון ולהיפך.

1:50 – הבית מוגדר על ידי התשתיות שלו – החצר והכניסה. אין לו חלונות, כך שניתן להצמד עליו כמעט מכל צדדיו (למעט הכניסה). החצר מתפקדת כמקור האור והאוויר של הבית. אין בו מסדרונות או חללי ביניים, אלא רק חדרים וחצר.

מבנה פתוח קצוות OPEN ENDED STRUCTURE

העיר לוד עברה הרבה שינויים מאז שנת '48 - שינויים דמוגרפיים, מרחביים ושלטוניים. אחרי הריסת העיר ההיסטורית בשנות החמישים התרכז התכנון החדש של העיר בפיתוח מרכז עירוני חדש באזור דרומי מרוחק יחסית. לצד מספר בתים שנשארו מתקופת המנדט בסביבת העיר ההיסטורית, נבנה מספר קטן של שכונות חדשות באזור שאכלסו קהילות מגוונות. משום כך, כאשר מביטים במפת מרכז העיר לוד, אחד הדברים הבולטים ביותר לעין הוא הדלילות שלה. מבני שיכונים ומגדלי H פזורים על פני השטח וכולאים ביניהם שטחים פתוחים שמאופיינים בעיקר בעזובה והזנחה. שטחים פתוחים אלו לא מייצרים את המרחבים הציבוריים אשר התכוונו (כנראה) ליצור האדריכלים שפעלו בעיר לאחר הרס המרקם ההיסטורי בשנות החמישים.

בהתייחס לפוטנציאל העירוני שטמון בלוד - מיקומה המרכזי בארץ, קרבתה לערים הגדולות, לשדה התעופה ועורקי תחבורה מרכזיים - האסטרטגיה המבנית שראינו לנכון ליישם בעיר היא התפרסות על פני השטחים הפתוחים, תוך יצירת צפיפות עירונית ושילוב פרוגרמות ציבוריות ומסחריות.

יצרנו סטרוקטורה של אלמנטים חזרתיים, שיכולים להתחבר בינם לבין עצמם בצורות שונות, בהתאם לתנאי המגרש. הרצף שמקיימת הסטרוקטורה הזו מאפשר ליצור בתוכה כמעט אינסוף טיפוסים וגדלים של מגורים, בהתאם לחוקיות של סרקולציה, אוורור ותאורה שהסטרוקטורה מכתובה. ריבוי טיפולוגיות המגורים תואם את אופייה המגוון של אוכלוסיית לוד ונותן מענה לדפוסים החברתיים השונים שלה.

קומת הקרקע של המבנה הינה קומת עמודים אשר יוצרת חלל שישמש בחלקו את דיירי הבניין ובחלקו יכיל פרוגרמות מסחריות וציבוריות, שיוכלו לצמוח גם למעלה, אל תוך חללים שמבנה המגורים יפנה עבורם. הסטרוקטורה ניתנת לדילול עם העלייה בקומות, בצורה שמייצרת מרפסות גדולות ותורמת לאוורור הדירות ותאורתן. מבנה הציבור שמיקמנו במגרש הוא בניין העירייה, שישולב בתוך הסטרוקטורה של מבנה המגורים. חוסר האמון הכללי בין התושבים לממסד בלוד, הוביל אותנו לגשת בצורה מעט שונה למבנה העירייה ולא לייצר כיכר גדולה ומבנה מונומנטלי, אלא בניין שמסתפק במילוי התפקיד הייעודי שלו.

אודי אבן־חיים
ORI ABENHAIM

+972-54-7601717
ori.abenhaim@gmail.com
sites.google.com/site/oriabenhaim

נתן טונקלר'וט
NATHAN TUNKELROT

+972-52-3280440
ntunkelrot@gmail.com

נפגש בשוק MEET ME AT THE MARKET

לוד הינה עיר רבת־רבית, אשר עברה שינויים ארכיטקטוניים ודמוגרפיים קיצוניים בעקבות תהליכי תכנון שונים במהלך השנים. כתוצאה מכך, מוקדי הפעילות היומיומיים וכן מגוריהן של הקהילות השונות, פזורים ברחבי העיר. במרכזה ההיסטורי של העיר מתקיימת פעילות השוק, המשמשת כיום כמקום המפגש החברתי המרכזי לתושביה, בני המגורים השונים. עם זאת, מכיוון שהשוק פועל רק יומיים בשבוע, נותר חלל עזוב אשר ממחיש את הפעילות הדלה בשטחים הציבוריים בעיר.

לתפיסתנו, השוק העירוני הוא העוגן והסמל המאחד של העיר, שבאמצעותו ובעזרת שילוב תכנים נוספים, ניתן להשמיש את הרחבה הלא מנוצלת לטובת כלל הציבור הלודאי במשך שאר ימות השבוע.

בהצעה הראשונה (סמסטר א'), שולבו רחבות השוק עם בנייני מגורים בעלי מגוון דירות בגדלים שונים ובצפיפות גבוהה, במטרה למשוך למתחם אוכלוסייה מעורבת. צורת סידור המבנים מאפשרת לחצות את הרחבה לאורכה ולרוחבה, כאשר השטחים שבין הבניינים מהווים מקום בו מתאפשרים פעילות השוק והמפגשים החברתיים האקראיים. בנייני המגורים תוכננו כך שהחצר הפנימית והמסדרונות שסביבה מאפשרים גם הם מקום מפגש משותף לדיירי הבניין. בנוסף לכך, בכל דירה נוספה פינת ישיבה בולטת המאפשרת לדייר לשלוט במידת מעורבותו במתרחש בחוץ.

בהצעה השנייה (סמסטר ב'), שולבו פרוגרמות עסקיות וחברתיות מגוונות כגון ספרייה, בית קפה, קולנוע, חלל רבת־כליתי ומסחר, בכדי ליצור מתחם כולל של פעילויות עירוניות, כאשר פעילות השוק מפרדה אותן. גג המתחם משמש כאלמנט המרכזי, אשר בחסותו מתקיימות זו לצד זו פעילות השוק והפעילויות החברתיות בקני מידה משתנים. באופן שילוב זה אנו מנסים ליצור מקום מרכזי בלוד שבו יוכלו תושבי העיר להיפגש בצורה אקראית ויומיומית.

מטרת שני הניסיונות היא לחזור ולטפח את המרחב העזוב של העיר באמצעות הרחבת הפעילות במתחם גם מעבר לימי פעילותו של השוק, ובכך ליצור פלטפורמה שתאפשר לפעילויות עירוניות להתקיים ולתושבי העיר להיפגש.

היחסים ביניהם, חידוש הקשר של התושבים לסביבה ולקרקע ופיתוח אפשרויות לפעילות חברתית בשכונה.

בסמטר א' התמקדנו במגורים ובמיוחד בפיתוח מבני ה-H הקיימים, בניגוד לפרקטיקה השגורה של פינוי והרס. בפעולת השיקום הפיזי והחברתי העסיקו אותנו שאלות של זהות, אורח חיים והתרחבות משפחות, קשר לסביבה ויחסי שכנות. בסמטר ב' עסקנו בתחום החינוכי, תוך התמקדות בבית הספר המקומי (אל-ראזי) ובסביבתו ההיסטורית, וממשיכים עם הרעיון של פיתוח מבנה קיים, הטמעתו בסביבתו ויצירת טופוגרפיה מלאכותית. מבנה בית הספר יהפוך לחלק ממרכז חינוך, תרבות וספורט מקומי, כאשר מולו ייחשף התוואי ההיסטורי של העיר העתיקה הקבור מזה עשרות שנים מתחת לעפר. כך, המבנה החדש יבנה תווך אפקטיבי בין "שכונות הפרוטזה" המתחדשת לבין שכבות העיר העתיקה.

זיקה הדדית MUTUAL AFFINITY?

העיר העתיקה של לוד התפתחה באופן אורגני במשך מאות שנים וככזו הייתה בעלת חשיבות היסטורית, דתית, תרבותית וחקלאית. הרס העיר העתיקה בשנות החמישים של המאה העשרים פער חור במרקם האורבני של לוד וקטע את הרצפים ואת היחסים שהרכיבו אותה והקנו לה את חזותה. באזור הפגוע הורכבה פרוטזה של רחובות ומבנים חדשים, ללא קשר וזיקה לסביבה ולאוכלוסייה והחלה להתפתח מורשת אורבנית חדשה של שכונות מנותקות דוגמת רמת אשכול, המבוססות טיפולוגית על מבני "בלוק" או "H". הפרויקט שלנו, העוסק בשכונת רמת אשכול ובשוליה, חותר לחדש את הזיקה של האוכלוסייה המקומית אל השכונה שלה על ידי ערכון מבני המגורים והציבור ושיפור

פִּדְגַמְנִיִּים FRAGMENTS

פרויקט זה עוסק בתכנון פרגמנט אורבני המתפתח מיחידת המגורים לבית המשותף ומהבית המשותף לשכונה המשותפת. הוא אינו כופה על העיר סכמה אורבנית חדשה, אלא נבנה על סמך שרידי סטרוקטורות קיימות.

ההיסטוריה של לוד הותירה אותה עיר מרוסקת המכילה שאריות היסטוריות של קסבה ומבני ציבור, מתחמים אמורפיים של בנייה בלתי-חוקית וגם אוסף מגוון של שיכונים מודרניסטיים ובתי דירות קבלניים. המגרש בו ממוקם הפרויקט שלנו נמצא בשולי העיר העתיקה ומהווה מעין חצר גרוטאות של פרקטיקות אורבניות ודפוסים תכנוניים. אנחנו מבקשים לנבור ב"פסולת" האורבנית הזאת, לדלות מתוכה קונפיגורציות רלוונטיות ולהפיק ממנה פרגמנט הטרוגני במיוחד.

בקנה המידה הקטן, יחידת המגורים מספקת גריד אורתוגונאלי ומודול ביתי עבור הפרויקט כולו. בקנה המידה הגדול, זה שיוצר את הקומפוזיציה האדריכלית ואת מערכת השטחים הפתוחים והציבוריים, הגריד מתפרק ומאמץ את שרידי הגיאומטריות המקומיות. לפיכך, נוצרת מערכת "מודולרית", אך היא מאופיינת בעושר חללי ובריבוי מצבי ביניים בין הפרטי והציבורי.

הפרגמנט האורבני החדש יוצר מתחם מופנם המספק את צרכיו – כזה המשלב מגורים, בית ספר, גני ילדים ומסחר שכונתי – אולם הוא אינו מגדיר טריטוריה מנותקת. האדריכלות שלו מציעה גישה הפוכה לזו המייצרת "קהילות מגודרות" בלוד ובכל מקום אחר: ראשית, היא אינה הורסת מבנים קיימים ואינה מתעלמת מנוכחותם המרחבית והטקטונית. שנית, היא אינה עושה שימוש בחומות ובגדרות לסימון גבולות, אלא מייצרת מערכת פתוחה, ללא פרצלציה סדרתית, שבה טופוגרפיה מלאכותית וקומפוזיציה נפחית הן אלה שמגדירות את אופיים של החללים ואת אופן השימוש במרחב השכונתי.

בינוי אדיג: מגדשי דצועה FABRIC CONSTRUCTION: STRIP LOTS

על רקע ההתפוררות האורבנית של לוד, פרויקט זה מציע תאים עירוניים בעלי סטרוקטורה מובהקת והדוקה, שמתפתחים לכמעין נוגדנים ארכיטקטוניים לפזורת הבינוי הקיימת. אלו אריגים אורבניים שיכולים להתאים את עצמם מבחינת הגודל והקונפיגורציה למגרשים הריקים השונים בלוד. המערכת אינטימית והדוקה – וכמו אריג – רופפת ופתוחה בקצותיה. שיטת בינוי זו מאפשרת התפתחות חיי קהילה מקומיים ויחד עם זאת שומרת על פתיחות חברתית ומבנית. בקצותיה הפרומים היא מזמינה התרחבות והתפתחות כלפי חוץ, ויוצרת תפר מורכב ומשתנה עם הסביבה העירונית.

מרקם האריג מבוסס על מגרשי רצועה שמאפשרים גמישות והתאמה לצרכים של משפחותיות משתנה בלוד. לכל דירה קיימת אופציית צמיחה משמעותית כלפי מעלה, דבר המשפיע על מסת הבינוי השכונתית בכללותה, וצובע עם הזמן את הנוף השכונתי בחללים פרטיים שונים ומגוונים המשקפים את אופי התושבים.

בסכמת האריג משובצות פונקציות ציבוריות שונות. לעומת הדירות הפרטיות, בהן החשיפה היא כלפי פנים הבית, במבנים הציבוריים קיימת חשיפה כלפי המרחב הציבורי. בכך הופך המרחב הפתוח לחלק בלתי נפרד ממבנה הציבור ומסכמת הבינוי הכוללת. הפרויקט נשען על מאפיינים ואידיאלים של "מבני השטיח" שפותחו בשנות החמישים. מבנים אלה שיקפו ניסיון "לתיקון" חברתי באמצעות טיפולוגיה המותאמת לתנאים הסביבתיים והתרבותיים המקומיים. הביקורת הפוסט-מודרנית על "מבני השטיח", במקום שתקרא לעדכון, שללה אותם באופן קטגורי וכך גם את השאיפה לשינוי חברתי באמצעים אדריכליים. לדעתי, מאפיינים ארכיטקטוניים שונים שנידונו בשנות החמישים של המאה העשרים, רלוונטיים גם היום. יש מקום לחזור ולממש בלוד בנייה מתפרסת, תוך המצאה מחדש של טיפוס "השטיח", כדי לאפשר את תהליך איחודה של העיר מבחינה מבנית וחברתית.

יש מצב SITUATIONS

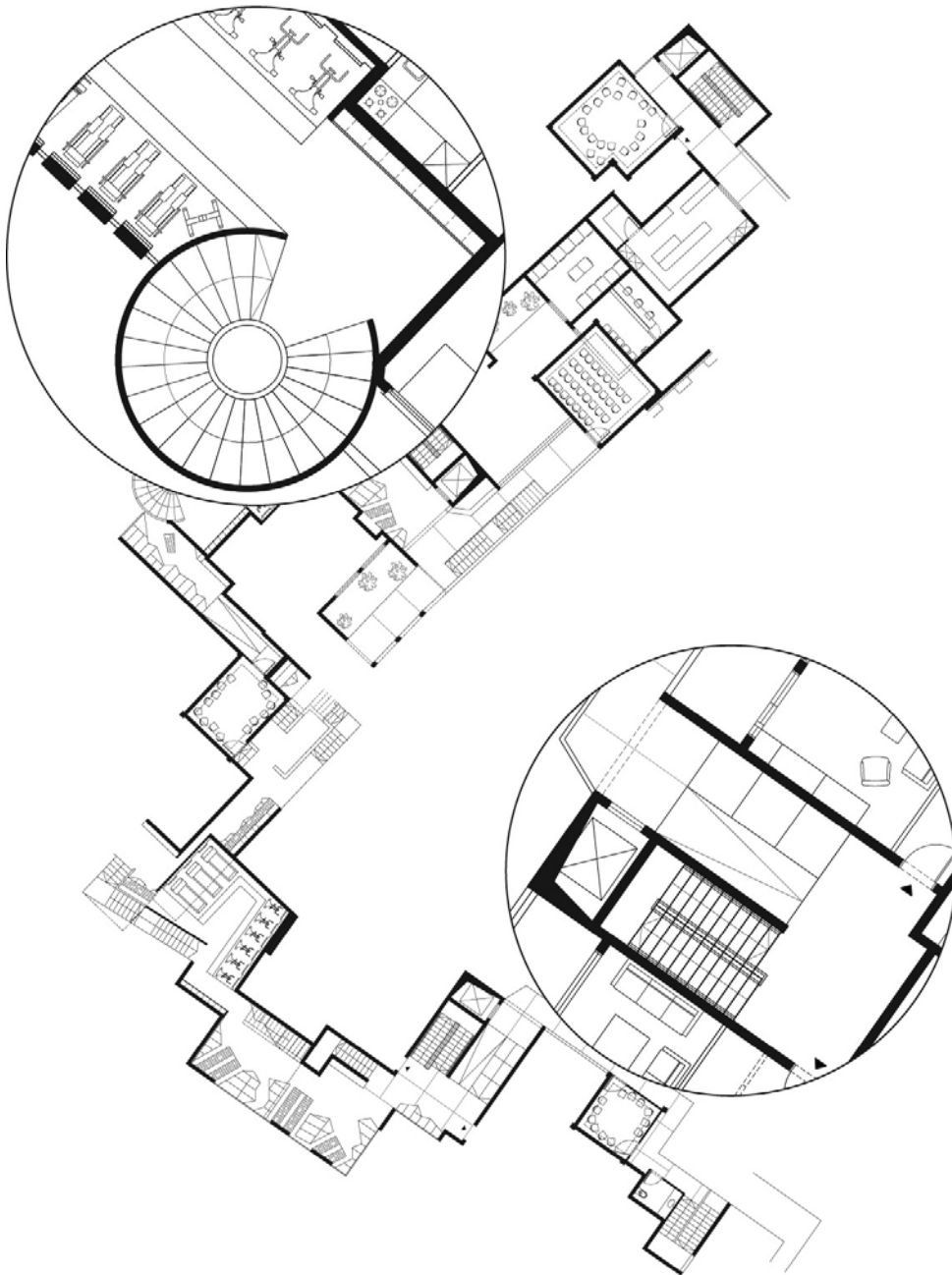
העיר לוד ממוקמת כעשרה קילומטרים מנתב"ג, שדה התעופה הראשי של מדינת ישראל, בו עוברים מיליוני נוסעים מדי שנה. כיום השדה אינו קשור מוניציפאלית ללוד אך רבים מעובדי רשות שדות התעופה, העובדים בנתב"ג, מתגוררים בעיר. כ-3-5% מהנוסעים העוברים בנתב"ג נאלצים להתעכב בשדה, או בסמוך לו, זמן ארוך מהממוצע.

הפרויקט מגיב לסיטואציה הזו ומציע לחדש באופן סמלי את הקשר בין שדה התעופה לעיר לוד באמצעות מבנה המתייחס לעובדים ולעוברים בנתב"ג. המבנה ממוקם באזור העיר המנדטורית, בסמוך לעיר העתיקה. למרות שהוא תחום על ידי שניים מהרחובות הראשיים בעיר הוא מאופיין בהרס והזנחה.

בשלב הראשון של הפרויקט, תכננתי מבנה הכולל מגורי קבע עבור עובדי רשות שדות התעופה, ומגורים זמניים לנוסעים הנאלצים לשהות בסמוך לשדה התעופה. כל יחידה במבנה משלבת דירת קבע וחדרים המושכרים לשהים הזמניים. זוהי יחידה אחת אשר בהתאם לצרכים יכולה לעמוד כל כולה לרשות הדיירים הקבועים. בתכנון המבנה השתמשתי באלמנטים צורניים ורעיוניים הלקוחים ממבנה החאן ומהליוואן הערבי.

בשלב השני של הפרויקט החלטתי לבחון את התכנון הקיים באמצעות "שחקנים", דמויות פיקטיביות המתגוררות בפרויקט. על פי סדר יומן, עיסוקן ונתונים נוספים אודותיהן שיצרו נרטיבים שונים, בניתי סיטואציות המתרחשות בנקודות המפגש בין הדמויות. סיטואציות אלו, שתוכננו ביחס להתפתחויות סלקטיביות ופרוגרמות שונות, הובילו לשינוי המבנה שתוכנן בשלב הראשון של הפרויקט. למעשה, יצרתי "דרך" העוברת בתוך המבנים ומכילה פרוגרמות ציבוריות שונות וחוויה שונה בכל אחד ממקטעיה. הנרטיבים הפרסונאליים שינו את הדירות ויצרו טיפוסי דירות נוספים.

מתודת התכנון שפיתחתי מכתובה תכנון רבגוני ולא חד משמעי. היא מציעה ריבוי מצבים וחוויות אשר המשתמש יכול לבחור האם הוא מעוניין לקחת בהם חלק. הדרך העוברת בתוך המבנים מאפשרת לפרוש לחלקי הבניין השונים ולחצר בכל שלב ומשנה את אופן השימוש המוכר במבנה מגורים.

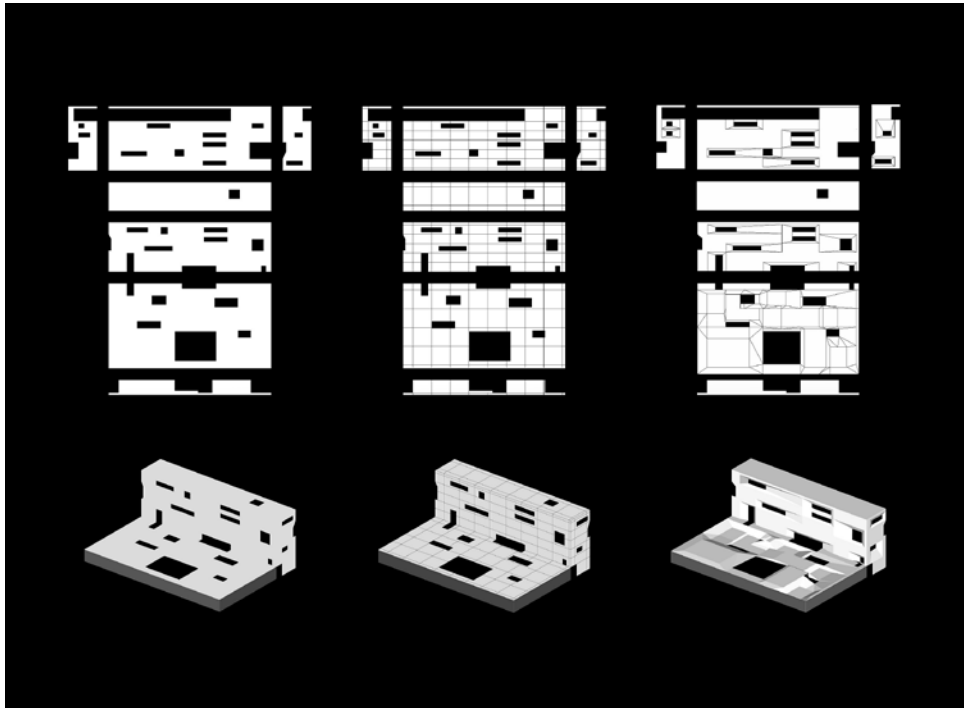

ספריית צללים: ספרייה קהילתית-לאומית GHOST LIBRARY: A COMMUNAL-NATIONAL LIBRARY

הספרייה הלאומית מסכמת בימים אלה את התחרות הבינלאומית לתכנון משכנה החדש בקריית הלאום בירושלים. במסגרת התחרות ערכה הספרייה בדיקה יסודית של ערכיה, אוצרותיה, חזונה והמשאבים הדרושים לה לפעילות עתידית. עם זאת הנהלת הספרייה החליטה שלא לבחון את תפקידה כספרייה לאומית, כלל ישראלית ופולרליסטית ואף התעלמה מחובתה למשוך אליה קהלים חדשים ומגוונים מתוך מגדל השן המוסדי שלה בקריית הממשלה.

הפרויקט "ספריית צללים" מבקש להציג אלטרנטיבה רעיונית ופיזית לפעילותה של הספרייה הלאומית תוך תכנון של ספריית צללים, המסתמכת על עודף אוצרותיה של הספרייה הראשית וממוקמת בעיר לוד. למרות תפקידה ההיסטורי כתחנת מסחר חשובה בין ירושלים לבין יפו, מאז קום המדינה מתבצע הרס שיטתי של מורשתה התרבותית והאדריכלית של העיר. על מנת לעורר תהליך התחדשות משמעותי בעיר, הן מבחינה דמוגרפית הן מבחינה תרבותית, יש להקים בה מוסדות בולטים שאינם מסתכמים רק באזורי תעשייה או נמל תעופה.

הספרייה הלאומית בלוד ממוקמת ממערב לעיר העתיקה, על תוואי של מסילת רכבת מנדטורית שאינה נמצאת בשימוש. תפקידה הכפול – הן כספרייה הן כתחנת רכבת – נועד לשוות לה מימד ותפקוד ציבורי. הפרויקט מורכב מבניין חד-קומתי שבו מערכת פתוחת-קצה של חללי קריאה ולימוד ומבניין גבוה – שבו ממוקמים חללי מחקר. רובו הגדול של שטח המבנה מאפשר תנועה מעגלית חופשית בין פרוגרמה אחת לאחרת. מדפי הספרים הנושאים את אוסף הספרייה משמשים פעם אחת כמעטפת המפרידה בין פנים המבנה לחוץ ופעם שניה כקונסטרוקציה הנושאת אותו. כדי לאפשר סביבה מלאה ושקטה, מחורר הגג ליצירת חצרות פנימיות.

עבור תושבי לוד או מבקרים מבחוץ, הספרייה מעניקה הזדמנויות לפעילויות כמו קריאה, לימוד, מחקר ואפילו שיטוט. בזכות קישורה למערכת התחבורה המסילתית הארצית היא מתוכננת לפעול לאורך כל שעות היום ולהציג מודל חדש לספרייה עכשווית, לתחנת רכבת ולמוסד ציבורי.

בצלאל
אקדמיה
לאמנות ועיצוב
ירושלים
Bezalel
Academy of
Arts and Design
Jerusalem

המחלקה
לאדכיטקטורה
DEPARTMENT OF
ARCHITECTURE
2012

